

Jaarboek voor 1938 van deze vakcentrale twee kenmerkende (en elkaar aanvullende!) passages aangehaald: één waarin een lange opsomming gegeven wordt van de overheids- en andere landelijke colleges waarin het verbondsbestuur vertegenwoordigd is, te beginnen met de Hoge Raad van Arbeid (en in die opsomming komt de wezenlijke, straks te behandelen functie van de vakbonden bij de steunverlening aan de werklozen nog niet eens tot uiting); de tweede waarin 'de gehele kentering in de maatschappij' als volgt omschreven wordt:

'Wij durven gerust beweren dat de grootste resultaten juist bereikt werden zonder staking. Dit ligt ook geheel in de lijn der maatschappelijke ontwikkeling. Naarmate de vakbeweging aan invloed toeneemt en haar positie in de bedrijven weet te consolideren, vermindert de kans op conflicten omdat men beiderzijds weet tot welke grote verliezen een conflict moet leiden.'¹

Het kwam er op neer dat ook het NVV van de bestaande maatschappij uitging; trachtte daarin langs evolutionaire weg wijzigingen aan te brengen; en hoopte (want die hoop gaf men niet op) dat de quantiteit van reeksen sociale hervormingen en verbeteringen uiteindelijk zou omslaan in de qualiteit van een fundamenteel andere maatschappij.

Twintig jaar was daarvoor wel kort. In elk geval moet gezegd worden dat in de periode tussen de twee wereldoorlogen in de eigendomsverhoudingen geen radicale wijziging kwam en evenmin in de er mee samenhangende inkomensverschillen. De gegevens uit de statistiek van de inkomstenbelasting bewijzen het. Het zou onjuist zijn, aan die gegevens absolute waarde toe te kennen. Bij de gepubliceerde cijfers over de zuivere inkomsten moeten de niet-gepubliceerde over de aftrekbare onkosten opgeteld worden: het feitelijke, z.g. onzuivere inkomen was steeds hoger dan het zuivere dat belast werd. Bovendien vormde een te lage aangifte een verleiding waarvoor heel wat belastingbetalers bezweken. Dat werd, wat de loon- en salaristrekenden betreft, door de loonbelasting bemoeilijkt – maar zij werd eerst in 1941 ingevoerd. Wat de statistische gegevens ons, ondanks die bezwaren, blijven bieden, is een gedetailleerd inzicht in de orde van grootte van de verschillen tussen de werkelijke inkomens.

Vergelijken wij dan de verdeling van de belaste zuivere inkomens (vóór de kinderastrek), voorzover die inkomens verdiend werden in de jaren 1919 (belastingjaar 1920-21)², 1929 (belastingjaar 1930-31)³ en 1938 (belastingjaar

¹ Aangehaald door de Jong: *Om de plaats van de arbeid*, p. 188, 199. ² CBS: *Jaarcijfers voor het Koninkrijk der Nederlanden. Rijk in Europa, 1921*, p. 147. Het belastingjaar liep toen van 1 mei in het ene jaar tot 1 mei in het volgende. ³ CBS: *Jaarcijfers voor Nederland, 1932*, p. 152.